

colecția monografii

LAURA DUMITRANA RATH BOȘCA

DREPTURILE SUCCESORALE ALE SOȚULUI
SUPRAVIEȚUITOR ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ
ȘI ÎN LEGISLAȚIA ALTOR STATE

LAURA DUMITRANA RATH BOȘCA

**DREPTURILE SUCCESORALE
ALE SOȚULUI SUPRAVIEȚUITOR
ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ
ȘI ÎN LEGISLAȚIA ALTOR STATE**

Universul Juridic
București
-2025-

Capitolul I

Repere istorice privind drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor din cele mai vechi timpuri până în prezent Aspecte legislative la nivel național și internațional

1.1. Date istorice care fac referire la drepturile succesoriale ale soțului supraviețuitor în diferite coduri și documente internaționale

Preliminarii

În comuna primitivă¹ nu exista proprietate privată, dar, cu toate acestea, se poate spune că dreptul la moștenire își are originea încă din acele vremuri, când oamenii erau obligați să se unească pentru a răzbate în mediul dur în care trăiau² și aveau stăpânire asupra bunurilor pe care le dețineau. Stăpânirea asupra uneltelor agricole, de vânat și pescuit revenea bărbatului, iar stăpânirea asupra uneltelor de uz casnic revenea femeii.

În momentul în care unul dintre cei doi deceda, uneltele care le aparținuseră reveneau ginții, dar, pentru că acestea aveau o valoare prea mică, se împărțeau rudelor apropiate în linie maternă, în cazul în care vorbim despre ginta matriarhală, sau celor mai apropiate rude ale bărbatului, dacă vorbim despre ginta patriarhală.

Odată cu apariția familiei monogame, a început să se dezvolte și moștenirea, deoarece bunurile care se aflau în proprietatea mării familii patriarhale au trecut, în timp, în proprietatea familiei monogame.

Toate drepturile familiei asupra bunurilor (case, unelte, animale domestice, sclavi etc.) îi reveneau bărbatului, care avea și calitatea de șef al familiei.

În cazul în care acesta deceda, un alt șef de familie îl înlocuia, exercitând astfel drepturile care aparțineau familiei, adică conducea grupul și administra averea.

---

¹ Comuna primitivă cuprinde cea mai îndelungată perioadă din istoria omenirii și este caracteristică istoriei tuturor regiunilor populate ale globului pământesc.

² M.O. Kosven, *Introducere în istoria culturii primitive*, Ed. Științifică, București, 1957, p. 99.

Se observă că moștenirea nu avea ca obiect transmiterea drepturilor și obligațiilor de la o persoană la alta, ci transmiterea exercițiului drepturilor asupra unor bunuri, care aparțineau unei familii, de la un șef de familie la altul.

În timp, proprietatea individuală va înlocui proprietatea grupului familial și astfel, proprietarul, pe lângă faptul că devine unic stăpân al averii familiei, al soției sau soțiilor sale și al copiilor săi, va căpăta și dreptul de a dispune de drepturile sale pentru timpul în care nu va mai fi în viață.

1.2. Moștenirea în dreptul babilonian

Codul legilor lui Hammurabi

Babilonul³ a fost unul dintre cele mai renumite și importante orașe ale lumii antice. În mileniul II-I î.Hr., acesta era un important centru politic, economic și cultural.

Codul lui Hammurabi sau Codex Hammurapi este cea mai veche culegere de legi, datată din vremea regelui babilonian Hammurabi⁴. Codul, scris în litere cuneiforme, a fost descoperit în anul 1901 de către arheologii francezi în orașul Sussa și a fost tradus de Cornell University din Statele Unite, doi ani mai târziu. Se presupune că a fost scris în jurul anului 1760 î. Hr. Codul cuprinde un Prolog, 282 de paragrafe, din care unele s-au păstrat parțial, iar altele nu s-au păstrat deloc, și un Epilog. De la art. 1 până la art. 5, sunt instrucțiuni de ordin procesual, de la art. 6 și până la art. 126, sunt reglementate relațiile de avere, de la art. 127 până la art. 195, sunt reglementate raporturile de drept matrimonial – familial și succesoral, iar de la art. 196 până la art. 282, sunt dispoziții de drept penal, dispoziții cu privire la taxele de remunerare salarială, la statutul robilor etc.

Acesta nu este altceva decât o codificare în scris a unor principii, a unor norme, acceptabile și neacceptabile, de conviețuire socială, care erau impuse societății babiloniene. Codul cuprindea norme de drept public și privat, stabiile standardele pentru relațiile comerciale, stabiile pedepse și amenzi. Acesta cuprinde unele dintre cele mai vechi exemple ale doctrinei „lex talionis”⁵.

---

³ Capitala statului, cu același nume, a cunoscut o perioadă de înflorire sub conducerea lui Hammurabi și Nabucodonosor II.

⁴ Hammurabi a fost un rege babilonian în timpul căruia a apărut primul cod de legi, numit astăzi „Codul lui Hammurabi”. Se presupune că acesta s-a născut în 1810 î.Hr. Hammurabi preia puterea în Babilonia la vârsta de 25 de ani și devine rege. Acesta a rămas în istorie pentru că, în timpul său, Babilonul a devenit cel mai important centru cultural din Asia.

⁵ Legea talionului este una dintre cele mai vechi legi existente și constă în justa reciprocitate a crimei și a pedepsei. Această lege este deseori simbolizată prin expresia „Ochi pentru